

2024-04-09 Nr. NV-809

VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTAS TAP-24-327(2) TAIS-24-3430(3)		DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO „DĖL UŽSIENIEČIŲ TEISINĖS PADĖTIES“ NR. IX-2206 21 ¹ , 26, 28, 35, 36, 40, 44, 44 ¹ , 50, 53, 57, 57 ¹ , 58, 59, 61, 62, 62 ¹ , 63, 94, 95, 103, 133, 138, 139 IR 140 ²⁶ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR 61 ¹ STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS UŽIMTUMO ĮSTATYMO NR. XII-2470 16, 30 ¹ IR 57 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įstatymo įgyvendinamasis teisės aktas	Pasirenkama ☐ Taip ☒ Ne Priėmimo Terminas	Vidaus reikalų ministerija	Pasirenkama ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta 2024-04-09	Pasirenkama ☐ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti
Įgyvendina Vyriausybės programą	Pasirenkama ☐ Taip ☒ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA
<p>2022 m. birželio 30 d. buvo priimti įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitimai, kuriais buvo palengvintos trečiųjų šalių piliečių įdarbinimo Lietuvoje sąlygos ir supaprastintos darbo jėgos pritraukimo procedūros. Įvertinus 2022 m. priimtų pakeitimų poveikį Lietuvos darbo rinkai, valstybės saugumui bei demografiniai situacijai, konstatuotas poreikis efektyviau reguliuoti darbo imigracijos srautus, griežtinti leidimo dirbti trečiųjų šalių piliečiams sąlygas ir reikalavimus darbuotojus iš trečiųjų šalių kviečiantiems darbdaviams.</p> <p>Lietuvoje sparčiai daugėja užsieniečių lyginant su Lietuvos gyventojų skaičiumi (2024 m. pradžioje Lietuvoje užsieniečiai sudarė 7,69 proc. gyventojų (221,8 tūkst. užsieniečių iš 2 886,5 tūkst. gyventojų), 2023 m. – 6,62 proc. (189, 4 tūkst. užsieniečių), 2022 m. – 3,57 proc. (100, 2 tūkst. užsieniečių). 2023 m. daugiausia, 15,8 tūkst. atvyko iš Baltarusijos, 10,6 tūkst. – iš Ukrainos¹, 4,4 tūkst. – Uzbekistano, virš 3 tūkst. - iš Kirgizijos ir Tadžikistano.</p> <p>Stebimas užsieniečių, atvykstančių į Lietuvą darbo tikslais, augimas, iš jų mažiau leidimų aukštos kvalifikacijos darbo pagrindu, keičiasi valstybės, iš kurių atvyksta daugiausiai užsieniečių. 2022 m. išduota (pakeista) leidimų laikinai gyventi darbo pagrindu (kai profesija įrašyta trūkstamų profesijų sąrašė arba atlikus darbo rinkos testą)² 49 tūkst., 2023 m. – 79,4 tūkst. Daugiausia 55.6 proc. įdarbinta transporto ir saugojimo, 16,8 proc. statybos sektoriuose³. Pagrindinės kilmės šalys – Baltarusija, Uzbekistanas, Ukraina, Kirgizija, auga užsieniečių, atvykstančių iš Tadžikistano, Kazachstano ir Azerbaidžano. Užsieniečiams, ketinantiems dirbti aukštos profesinės kvalifikacijos reikalaujantį darbą, 2022 m. išduoti (pakeisti) 3,9 tūkst. leidimų laikinai gyventi, 2023 m. – 1,7 tūkst.⁴</p> <p>Augantis atvykstančiųjų srautas kelia grėsmę, darosi vis sunkiau užtikrinti kontrolę ir integracijos procesus. 2024 m. grėsmių nacionaliniam saugumui vertinime atkreipiamas dėmesys į baltarusių diasporos augimo Lietuvoje dinamiką (2022 m. pradžioje – 31 tūkst., 2024 m. – 62,1 tūkst.).</p> <p>Galimybė įdarbinti užsieniečius trumpalaikio buvimo metu, nepakankamas užsieniečių įdarbinimo sąlygų reglamentavimas, sudaro sąlygas darbdaviams piktnaudžiauti įdarbinimo procedūromis (kurias įmonės, kurios neįdarbina, bet „pernuomoja“ užsieniečius kitoms įmonėms; įdarbintiems užsieniečiams</p>

¹ Nuo karo pradžios Lietuvoje užregistruoti 82 569 karo pabėgėliai iš Ukrainos, iš jų beveik 28 tūkst. yra nepilnamečiai; beveik 30 tūkst. ukrainiečių įsiliejo į Lietuvos darbo rinką.

² Migracijos metraščio (2022, 2023 m.) duomenys.

³ Pagal darbdavio ekonominės veiklos rūšį, 2024 m. sausio 1 d. duomenimis.

⁴ Migracijos metraščio (2022, 2023 m.) duomenys.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

nemoka darbo užmokesčio už visą darbo laiką, tačiau kviečiasi kitus užsieniečius; darbo keliems darbdaviams sutartys sudaromos su įtartinai dideliu darbdavių skaičiumi ir kt.).

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

- Griežtinti reikalavimus įmonėms, kviečiančioms įdarbinti užsieniečius
- Griežtinti užsieniečių įdarbinimo sąlygas
- Leisti dirbti tik leidimą gyventi turintiems užsieniečiams
- Stiprinti užsieniečių buvimo ir gyvenimo kontrolę
- Prioritetą teikti aukštos kvalifikacijos darbo jėgos pritraukimui, kai įdarbinamiems trečiųjų šalių piliečiams mokamas didesnis darbo užmokestis
- Keisti kvotos mechanizmą, nustatant griežtą kvotą užsieniečiams, atvykstantiems darbo pagrindu

Nustatomos sąlygos, kurias turi atitikti darbdavys, norintis įdarbinti užsieniečius: įmonė turi turėti reikiamas licencijas, atitikti licencijuojamos veiklos vykdymo sąlygas; darbdaviui neskirta administracinė nuobauda už nepranešimą apie pasikeitusius užsieniečio duomenis arba melagingų duomenų pateikimą arba nuo baudos sumokėjimo praėjo daugiau kaip vieneri metai; nebaustas už nelegalų ar nedeklaruotą darbą, užsieniečių įdarbinimo pažeidimus, arba tikrovės neatitinkančios informacijos apie įdarbintus užsieniečius teikimą; įmonė turi būti vykdanči veiklą, kuriai kviečia užsieniečių, pastaruosius 6 mėnesius; įmonė nėra fiktyvi ar kelianti rimtą pagrindą manyti, kad gali kilti įmonės kviečiamų užsieniečių nelegalios migracijos grėsmė.

Griežtinami reikalavimai dėl užsieniečių darbo patirties ir kvalifikacijos, nustatant, kad darbdavys privalo pateikti informaciją apie užsieniečio kvalifikaciją ir darbo patirtį, susijusią su užsieniečio atliktinu darbu, arba įsipareigoja mokėti ne mažesnę negu vieno paskelbto kalendorinių metų vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio šalies ūkyje (įtraukiant ir individualių įmonių darbo užmokesčio duomenis) (toliau – paskutinis paskelbtas kalendorinių metų vidutinis mėnesinis BDU) dydžio darbo užmokestį.

Neatitiktis reikalavimams – dokumentų, įrodančių užsieniečio kvalifikaciją ir jo darbo patirtį, susijusią su atliktinu darbu, nepateikimas arba, jeigu darbdavys, įdarbinęs trečiosios šalies pilietį, nemoka įstatyme nustatyto dydžio darbo užmokesčio **būtų laikoma užsieniečių įdarbinimo tvarkos pažeidimu.**

Atsisakoma užsieniečio darbo atitikties Lietuvos darbo rinkos poreikiams vertinimo ir Trūkstančių profesijų sąrašo⁵, tačiau taikoma griežtos kvotos sąlyga – **leidimas laikinai gyventi galėtų būti išduotas, jeigu nėra pasiektas didžiausias leistinas tais kalendoriniais metais nustatytas užsieniečių, kurie gali atvykti į Lietuvos Respubliką dirbti, skaičius (kvota).** Kvotą kalendoriniams metams tvirtina socialinės apsaugos ir darbo ministras suderinęs su vidaus reikalų ministru (kaip ir šiuo metu).

Nustatomas kvotos dydis kalendoriniams metams **negali būti didesnis nei 1,4 procento praėjusių metų liepos 1 d. Valstybės duomenų agentūros paskelbto Lietuvos nuolatinių gyventojų skaičiaus dydžio.** Šis procento dydis grindžiamas išduotų leidimų laikinai gyventi skaičių užsieniečiams, kurie pirmą kartą atvyksta dirbti; pagal praėjusių metų nuolatinių Lietuvos gyventojų skaičių siūlomas maksimalus kvotos dydis būtų toks, koks galioja šiuo metu (~40 tūkst.); **kvota bus laikoma išnaudota užsieniečių tais metais išduotų leidimų laikinai gyventi darbo pagrindu⁶ skaičiui pasiekus kalendoriniams metams nustatytą kvotą.**

Kvota netaikoma užsieniečiams, kurie pabaigė studijas ar mokymąsi pagal formaliojo profesinio mokymo programą Lietuvoje ir ketina dirbti; kuriems buvo suteikta laikinoji apsauga; leidimas išduotas dėl humanitarinių priežasčių.

Išnaudojus kvotą, leidimas laikinai gyventi galėtų būti išduotas užsieniečiui:

- kuriam įsipareigojama mokėti mėnesinį darbo užmokestį, ne mažesnę negu 1,2 paskutinio paskelbto kalendorinių metų vidutinio mėnesinio BDU dydžio,

⁵ Šiuo metu į jį įtraukta daugiau kaip 160 profesijų;

⁶ Įdarbinamiems pagal darbo sutartį, kai leidimais laikinai gyventi išduodamas įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 44 str. 1 d. 2 p. sąlygomis; **kvota netaikoma atvykstantiems dirbti aukštos profesinės kvalifikacijos reikalaujančio darbo, jiems leidimas laikinai gyventi (mėlynoji kortelė) išduodama įstatymo 44¹ str. sąlygomis;**

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

- užsieniečiui, kuris ketina dirbti pagal aukštą pridėtinę vertę kuriančią profesiją ir kuriam bus mokamas ne mažesnis negu 1 paskutinio paskelbto kalendorinių metų vidutinio mėnesinio BDU dydžio mėnesinis darbo užmokestis,

- jeigu būtų nustatyta papildoma kvota (**kolektyvinės sutarties šalys galės siūlyti nustatyti papildomą kvotą vieną kartą per metus, kurios dydis gali būti ne daugiau kaip 20 procentų darbuotojų, kuriems taikoma šakos kolektyvinė sutartis**).

Teisę dirbti trumpalaikio buvimo metu turėtų tik užsieniečiai, kurie yra:

- komandiruojami dirbti į Lietuvą ES arba ELPA valstybėje narėje įsteigtos įmonės;
- su Lietuvos valstybės vėliava tarptautiniais maršrutais plaukiojančio laivo įgulos nariai;
- atvyksta į Lietuvą ne ilgesniam kaip 3 mėnesių laikotarpiui per metus tvarkyti reikalų, susijusių su derybomis dėl sutarties sudarymo ir šios sutarties vykdymu, su personalo mokymu ar įrangos įdiegimu;
- atvyksta į Lietuvą užsiimti konkrečia teisėta veikla (pvz., kaip sportininkai, atlikėjai), taip pat dirbti kaip dėstytojai arba tyrėjai;
- atvyksta į Lietuvą užsiimti teisėta veikla ir yra įmonės dalyviai arba vadovai;
- yra Australijos, Japonijos, Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės, Jungtinių Amerikos Valstijų, Kanados, Naujosios Zelandijos, Pietų Korėjos piliečiai, atvykstantys dirbti ar užsiimti kita teisėta veikla.

Darbdavys turės įsipareigoti įdarbinti užsienietį visą darbo laiko normą.

Griežtinami reikalavimai dėl darbo keliams darbdaviams sutarties sudarymo (darbo keliams darbdaviams sutartis su užsieniečiu galėtų būti sudaryta su ne daugiau kaip su 4 darbdaviais).

Užsieniečiui būtų **atsisakoma išduoti ar pakeisti leidimą laikinai gyventi, jeigu užsienietį kviečiantis asmuo pateikė duomenis, kurie neatitinka tikrovės, arba neteisėtai įgytus ar suklastotus dokumentus** (šiuo atveju užsieniečiui nebūtų taikomas apribojimas dėl kito leidimo laikinai gyventi kreiptis tik praėjus 1 metams).

Nustatoma, kad **užsieniečiui atsisakoma išduoti ar pakeisti leidimą laikinai gyventi, jeigu jis nevykdo mokesčius reglamentuojančiuose Lietuvos Respublikos įstatymuose nustatytų mokesčių prievolių** (tokiam užsieniečiui galės būti uždrausta atvykti į Lietuvos Respubliką laikotarpiui iki 5 metų).

Siūloma netaikyti automatinio apskūsto sprendimo panaikinti leidimą gyventi vykdymo sustabdymo. Tik teismui pritaikius priemones dėl apskūsto sprendimo vykdymo sustabdymo, užsienietis galės ginčo nagrinėjimo metu likti Lietuvoje, o tokių priemonių nepritaikius, turės išvykti ir sprendimo laukti ne Lietuvoje. Šiuo metu skundo padavimas dėl leidimo gyventi panaikinimo automatiškai sustabdo apskūsto sprendimo vykdymą, išskyrus atvejus, kai leidimas gyventi panaikintas dėl grėsmės valstybės saugumui ar viešajai tvarkai, todėl užsieniečiui panaikinus leidimą gyventi (pvz., nebeatitinkant leidimo išdavimo darbo pagrindu sąlygų), piktnaudžiaujama, teikiant teismui skundą, kuris akivaizdžiai nepagrįstas, tik tam, kad galėtų likti Lietuvoje.

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Nuostatos, susijusios su imigracijos taisyklių griežtinimu, įsigalios nuo 2024 m. liepos 1 d., o nuostatos, susijusios su kvotos mechanizmo pakeitimais – nuo 2025 m. sausio 1 d.

Įstatymams įgyvendinti 2024 m. reikės lėšų, apie 174 tūkst. EUR, iš jų:

- **apie 114 tūkst. Eur Lietuvos migracijos informacinės sistemos MIGRIS plėtrai** (naujo kvotos skaičiavimo mechanizmo sukūrimui) 57 tūkst. Eur; papildomų integracijų su Valstybinės mokesčių inspekcijos informacine sistema sukūrimui (gauti informaciją apie nevykdomas mokesčines prievoles) ir klasifikatorių prašymuose ir sprendimuose dėl leidimų gyventi papildymui 22 tūkst. Eur; ataskaitų pagal tarpininkavimo rašte nurodytas profesijas, ataskaitų pagal kitas reikšmes (pagal kvotas ar virš kvotos) sukūrimui iki 10 vnt. 15 tūkst. Eur; MIGRIS integracijai su *Sodros* informacine sistema (duomenų apie įdabintus, atleistus užsieniečius gavimui) 20 tūkst. Eur (asignavimų valdytoja – Vidaus reikalų ministerija);

- **apie 60 tūkst. Eur Valstybinės darbo inspekcijos informacinės sistemos integracijos su MIGRIS ir *Sodros* informacine sistema** (duomenų, susijusių su darbo užmokesčiu, gavimui) (asignavimų valdytoja – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija).

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

Valstybinei darbo inspekcijai užsieniečių darbo sąlygų kontrolei stiprinti reikės 5 papildomų darbo inspektorių pareigybių, darbo užmokesčio fondo padidinimui reikės apie 220 tūkst. Eur kasmet nuo 2025 m. iš valstybės biudžeto, darbo vietų įsteigimui – apie 32 tūkst. Eur iš valstybės biudžeto 2025 m. (asignavimų valdytoja – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija).

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Įstatymų projektai Vidaus reikalų ministerijos parengti kartu su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Rengėjų pateiktais duomenimis, **planuojami pakeitimai buvo pristatyti socialiniams partneriams** Trišalės tarybos posėdžiuose, vykusiuose 2024 m. sausio 23 d. ir vasario 27 d., taip pat susitikimuose su Darbdavių konfederacijos atstovais 2024 m. sausio 30 d., Tarptautinio transporto ir logistikos aljanso atstovais 2024 m. vasario 2 d., Lietuvos pramonininkų konfederacijos Darbo ir socialinės politikos, žmogiškųjų išteklių komiteto posėdyje kovo 6 d.

Vidaus reikalų ministerija ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kartu su už migracijos procesų kontrolę atsakingomis institucijomis **2024 m. balandžio 9 d. socialiniams partneriams pristatė atlikto 2022 m. birželio 30 d. priimtų Įstatymo pakeitimų poveikio Lietuvos darbo rinkai, valstybės saugumui bei demografiniai situacijai vertinimą.**

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Įstatymų projektai derinti su Teisingumo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Valstybine darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Užimtumo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Susisiekimo ministerija, Užsienio reikalų ministerija, Finansų ministerija, Valstybinei mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos, Valstybės saugumo departamentu, Lietuvos transporto saugos administracija ir Nacionaline teismų administracija.

Įstatymų projektai patikslinti po aptarimo 2024 m. balandžio 2 d. tarpinstituciniame pasitarime, patikslinti įstatymų projektai aptarti 2024 m. balandžio 9 d. tarpinstituciniame pasitarime.

TEISINIS VERTINIMAS – TEISĖS GRUPĖS PASTABOS

- ☐ Esminės
☐ Vertinamojo / tikslinamojo pobūdžio
☐ Redakcinio pobūdžio ir (ar) teisės technikos
☒ Pastabų nėra

PAŽYMĄ PARENGĖ

Asta Klapatauskienė
 Viešojo valdymo grupė